

Bolyai János és a rovásírás

írta: Friedrich Klára

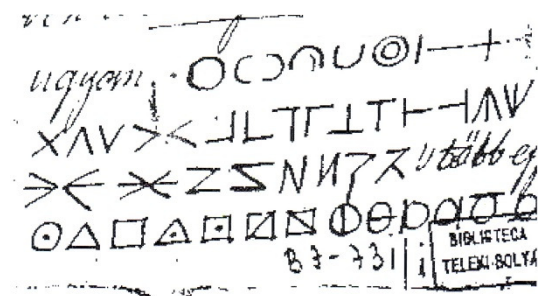
Dr. Marác László nyelvész, az Amszterdami Egyetem tanára hívta fel a figyelmemet még 2009-ben arra, hogy Bolyai Jánosa rovásírással is foglalkozott. Továbbá két lapot is kaptam tőle, melyeknek eredetije a Marosvásárhelyi Teleki-Bolyai Könyvtárból származik.

Bolyai János 1802-ben született Kolozsváron és 1860-ban hunyt el Marosvásárhelyen. Csodagyerek volt, majd zenész, matematikus, hadmérnök, filozófus...akiről Szentágotthay János írta: „*A magyar nép géniusza a tudomány területén legmagasabb fokon Bolyai Jánosban öltött testet*”.

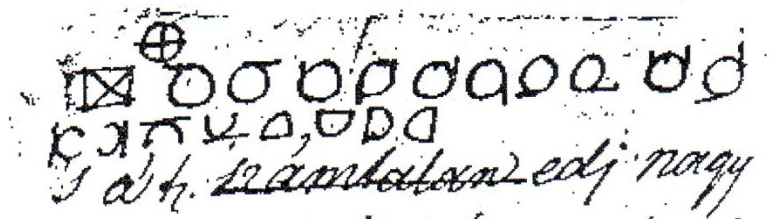
Bolyai János Marosvásárhelyi kéziratának I. részében olvashatjuk:

„Föltűnő: hogy Priskus, II. Theodos(ius) követje Attilá-nál, a hunokat „scythak”-nak nevezi, s említi: hogy hun szomszédjával latinul beszélt. Sok egyéb szembe tűnőt is (nem akarom írni: „nevezetést”, „megjegyzendőt”) említ Priskus az Attila nagyszerű jelleme ki-tüntetésére. Ha a székely földön tanáltató számos hun betűkkeli emlékek (rovásírásos emlékek) (kő-falakon) magyarul írtaknak tanáltattak (mint úgy veszek észre): midőn különben nem könnyen fejthettek volna meg, tanálhatták volna ki (dechiffrirozhatták) azon jelek értelmét (hatását): úgy a hun s magyar nemzetek közel rokonsága még szembetűnőbb. Nem tudom, a mai kunoknál tanáltatnak-e oly hun betűk: ha igen: úgy hihetőleg ők (mint egy író állítja is) a hunok ivadékai.”

A Marác Lászlótól kapott két laponlévő jelekből, betűkből és a kézírásos, rosszul olvasható szövegből akkor azt feltételeztem, hogy Bolyai egy mesterséges írás kialakítását tervezte. 1. ábra, 2. ábra

1. ábra

2. ábra

„...edj nagy rakás efélét lehet csak sorvázirányú (fektű), vagy álló, vagy csapanotágúgyenekből és a kör ívjeiből alkotni, melyekben igen is sok betűnknek származása, eredete, nyoma könnyen megtalálhatik, kitűnik...”

(Edj: egy, csapanotágú: dőlt)

És valóban, később életrajzaiban jobban elmélyülve megtudtam, hogy a magyar nyelvet tartotta legalkalmasabbnak arra, hogy világnyelvvé váljon, mert ezzel lehet legpontosabban kifejezni a körülöttünk lévő világot és jelenségeit. Ebből pedig ésszerűen következik, hogy a magyar nyelvvel együtt fejlődött és szorosan hozzá tartozó rovásírásunk az, amely ennek a világnyelvnek lejegyzésére méltó. Egy külön ábrába válogattam az 1. és 2. ábra jeleinek többségét, hogy beszámozhatóak legyenek. Négy nagy csoport és két kisebb alakult. A népnév utáni számok segítségével a 3. ábrán lévő jeleket azonosíthatjuk.

3. ábra

Magyar rovásírás: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 Összesen: **31**jel.

Ó görög írás: 1, 2, 5, 6, 7, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 22, 24, 26, 27, 29, 30, 31
Összesen: **18** jel.

Etruszk írás: 2, 4, 6, 7, 8, 11, 16, 17, 18, 27, 29, 30, 31, 32, 34 Összesen: **15** jel.

Korai latin írás: 2, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 22, 30, 33, 34 Összesen: **14**jel

6 jelforma azonosítható a pelazg betűkkel és **7** a germán runákkal is.

Legnagyobb számban a magyar rovásírás betűi jelennek meg. Ez alátámasztja azt, hogy Bolyai főként az általa hun-nak nevezett betűkből szándékozott felépíteni a tervezett mesterséges írás jelsorát.

Továbbá az átfedésekkel, a többi írás jeleivel való alaki egyezésekkel ismét bizonyítható, hogy a szkíta-hun írásnak is nevezett rovásírásunkból származnak az itt összehasonlított többiek.

Molnos Angéla: *Megmaradásunkért a magyar nyelv ügyében* című könyvében olvastam: „Bolyai János arra a következtetésre jut, hogy a magyar a legősibb nyelv...Azzal érvel Bolyai a magyar nyelv ősisége mellett, hogy a magyarok jelen hazájukba harmadszor 884-ben jöttek be s már itt találták az ugyancsak magyar nyelvű s némileg (noha nem mindenben) hasonló szokású székelyeket...”

Mandics György írja a Róvott múltunk c. nagy összefoglaló könyvének III. kötetében: „A Bolyai János anyagok ott heverték évekig az Akadémián, egyes kötegek felbontatlanul, mások csak összetűrva kerültek vissza Marosvásárhelyre, mint értéktelenek. Magyarországon csak az egy szál amatőr Schmidt Ferenc építész (1827-1901) küzdött s adta ki magánpénzén Bolyait, fordította idegen nyelvekre művei részleteit, levelezett a külföldi kutatókkal évtizedekig. Az MTA csak a németországi kiadások nemzetközi visszhangjára riadt fel s ekkor a sikert ki akarta rángatni az „amatőr mérnököcske” kezéből s magának elkönyvelni.”(444. oldal)

Bolyai Jánost „ az isteni Gauss, a Princeps Mathematicorum maga utána legnagyobb lángelmének nyilvánította a Földön...”(Mandics: 2011/III./324)

Milyen élet jutott mégis a magyar Bolyainak? „Nyomorú kényszernyugdíj..., egy putriban halt meg magányosan s négyen kísérték utolsó útjára, akik közül kettő hivatalból kinevezett katona volt...15.000 oldalnyi életművéből csupán néhány vészna kötetre futotta.”(Mandics: 2011/III./324)

S mi az oka mindennek? Talán az, amivel a császárhű tudósok szemében a legnagyobb bűnt követte el: kimondta, hogy a magyar nyelv ősnyelv, s hogy a magyarok nem csak 896-ban, hanem korábban és írástudó hun utódként tértek vissza a Kárpát-medencébe.

Irodalom:

Bolyai János marosvásárhelyi kéziratai I.(az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, Kolozsvár, 2003), <http://mek.oszk.hu/06200/06272/index.phtml>

Mandics György: Róvott múltunk (III. kötet, Arad, 2011)

Marác László: Nyelvi és képi gyökök a magyar kultúra megtartói (Ökotáj, 2002/29-30)

Marác László: A magyar nyelv eredetéről (Turán, 2004/9-10)

Molnos Angéla: Megmaradásunkért a magyar nyelv ügyében (Debrecen, 2010)